

מקרה מס' 3/2023

פורום האתיקה מיסודו של המרכז לגישור וליישוב סכסוכים בקהילה קרית אונו ובשיתוף הקריה האקדמית אונו מורכב ממגשרים חברי מרכז הגישור בקהילה קרית אונו ומרכזים נוספים ופועל משנת 2012 בריכוזה של כרמלה זילברשטיין ובהנחיית פרופ' עומר שפירא מהפקולטה למשפטים, הקריה האקדמית אונו המשמש כיו"ר הפורום. הפורום מקבל פניות ממגשרים מכל רחבי הארץ. בין מטרות הפורום: להוות כתובת להפניית שאלות אתיות המעסיקות מגשרים ומרכזי גישור; מתן מענה לשאלות אלו; פיתוח כלים להתמודדות עם שאלות אתיות בגישור; איסוף, שימור והפצת ידע בקרב מגשרים. הפורום אינו גוף משמעותי. מטרתו להפיק לקחים לעתיד, לשפר ולתרום להתמקצעות המגשרים.

הבסיס הנורמטיבי המנחה את הפורום בדיוניו

פורום האתיקה דן בהיבטים אתיים של התנהלות מגשרים, ומתייחס להיבטים המשפטיים של התנהלות זו רק וככל שהדבר רלוונטי לבחינת הסוגייה האתית שעל הפרק. הפורום מבסס את חוות הדעת שלו על [הקוד האתי למגשרים במרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה \(2018\)](#), שאומץ בשיתוף פעולה של מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה, יחד עם 'התאחדות מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה בישראל', 'תכנית גישורים', ו'פורום האתיקה' (להלן - הקוד האתי למגשרים בקהילה (2018)), ועל [הקוד האתי למגשרים \(2018\)](#), שהותאם לצורכי מגשרים שאינם פועלים במסגרת מרכז גישור בקהילה (להלן - הקוד האתי למגשרים). שני הקודים מבוססים על הקוד האתי למגשרים (2014) של המרכז לגישור בקהילה קרית אונו, שפותח על ידי חברי פורום האתיקה בהנחיית פרופ' עומר שפירא מהפקולטה למשפטים, הקריה האקדמית אונו. הקודים האתיים מוסיפים על תקנות בתי המשפט (גישור), התשנ"ג-1993 (להלן - תקנות הגישור) ומשקפים את עמדת הפורום לגבי הנורמות האתיות החלות על מגשרים בקהילה, מגשרים פרטיים, ומגשרים בתיקי בית משפט בשינויים המתחייבים.

עובדות המקרה

1

בתום גישור משפחה, שהתקיים במסגרת אחד ממרכזי הגישור בקהילה והסתיים בהסדר גישור, ביקשה מנהלת מרכז הגישור מהמגשרות לקבל לידה עותק מהסדר הגישור כפי שהיא נוהגת בכל מקרה גישור המתקיים במרכז.

אחת מהמגשרות העלתה בפני המנהלת את השאלה: האם חובת הסודיות החלה על המגשרת לשמור בסוד את פרטי ההסדר חלה גם כלפי מרכז הגישור ואוסרת עליה להעביר את פרטי ההסדר למנהלת המרכז?

מנהלת המרכז והמגשרת הביאו את השאלה לדיון בפני פורום האתיקה.

דיון

השאלה שהובאה בפני הפורום עוסקת בהיקף חובת הסודיות של המגשר לגבי הסדר הגישור כלפי מרכז הגישור שמינה אותו לטפל במקרה הגישור, ובאופן מובחן יותר חובת הסודיות שלו כלפי מנהלת מרכז הגישור שמבקשת לקבל העתק מהסדר הגישור שאליו הגיעו הצדדים.

א. חובת הסודיות של המגשר לגבי הסדר הגישור על פי תקנות הגישור

למגשר חובת סודיות כללית לגבי כל מידע שקשור לגישור כלפי כל מי שאינו צד לגישור. תקנות הגישור קובעות בהקשר זה: "המגשר לא יגלה כל מידע שנמסר לו במהלך הגישור למי שאינו צד לגישור" (תקנה 5(ה)). חובת הסודיות של המגשר חלה גם על הסדר הגישור מכיוון שהוא מכיל בתוכו "מידע שנמסר לו במהלך הגישור".

יתירה מכך, חובת הסודיות של המגשר באשר לתוכנו של הסדר הגישור חלה גם כלפי בית המשפט. תקנה 9(ב) לתקנות הגישור קובעת: "נחתם הסדר הגישור, יודיע על כך המגשר לבית המשפט בהקדם האפשרי; ביקשו בעלי הדין לתת תוקף של פסק דין להסדר הגישור יצרף המגשר להודעתו

עותק ממנו. " כלומר, גם לאחר חתימת הסדר הגישור המגשר אינו רשאי להעביר את תוכנו לבית המשפט, אלא אם התבקש לעשות זאת על ידי הצדדים לגישור לצורך מתן תוקף של פסק דין להסדר.

תקנות הגישור אינן מתייחסות למערכת היחסים שבין המגשר לבין מרכז גישור שבמסגרתו הוא פועל. עם זאת, ניתן להבין מהתקנות שהיקף חובת הסודיות של המגשר לגבי הסדר הגישור נתונה להסכמת הצדדים, כלומר הצדדים יכולים להתיר למגשר להעביר את ההסדר לגורמים שונים על פי החלטתם.

ב. חובת הסודיות של המגשר לגבי הסדר הגישור על פי הקוד האתי למגשרים בקהילה (2018)

הקוד האתי למגשרים בקהילה (2018) חל על מגשרים הפועלים במסגרת מרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה ונועד להוסיף על תקנות הגישור (ראו מבוא לקוד).

באשר לחובת הסודיות של המגשר, הקוד קובע בסטנדרט 5 (סודיות) כי "המגשר ישמור על סודיות המידע שהגיע לידיעתו במהלך מילוי תפקידו". המידע הסודי כולל "מידע שהגיע לידיעתו במהלך מילוי תפקידו, לרבות מידע שנמסר לו לקראת קיום הגישור, במהלך הגישור, ולאחר הגישור" (סטנדרט 1.ב.5) ולכן כולל גם את תוכנו של הסדר הגישור.

סטנדרט הסודיות מונה כמה מצבים שבהם מותר למגשר לגלות מידע מהגישור. ביניהם: כאשר "הצדדים הסכימו לגילוי המידע" (סטנדרט 1.ג.5) וכאשר "הגילוי מתבקש לצורכי התייעצות מקצועית, מחקר, הוראה, הערכה או הכשרת מגשרים במרכז, ובלבד שאנונימיות הצדדים נשמרת, וכן ציפיותיהם הסבירות לסודיות" (סטנדרט 6.ג.5).

בשתי חוות דעת קודמות של הפורום הבענו דעתנו שחובת הסודיות האתית של המגשר חלה גם על הסדרי הגישור שניהל המכילים פרטים שיש בהם לזהותם, ועל כן על המגשר להימנע מהעברת הסדרים במקרי גישור שאינם בהפניית בית המשפט לבית המשפט (מקרה 3/2014) או למדריך בקורס גישור שהוא מבקש להתקבל לעבודה אצלו (מקרה 4/2015), וזאת כל עוד לא קיבל את הסכמת המגשרים לכך או מחק כל פרט העלול לזהות אותם.¹

ג. חובת הסודיות של המגשר בהקשר של גישור במסגרת מרכז גישור בקהילה

מגשר הפועל במסגרת מרכז גישור קהילתי מרחיב את מחויבויותיו האתיות גם כלפי מרכז הגישור. בקוד האתי למגשרים בקהילה (2018) נקבע שמגשר הפועל במסגרת מרכז גישור בקהילה חב חובות אתיות כלפי הצדדים, המקצוע, מרכז הגישור במסגרתו הוא פועל, בית המשפט והציבור הרחב. כמו כן הקוד קובע שאת החובות הללו יש להבין, לפרש וליישם כמכלול, באופן שמאפשר לשלב בין החובות הללו (מבוא לקוד).

מגשר במרכז גישור בקהילה נהנה מתמיכה והתפתחות מקצועית, פעילות במסגרת של קהילה מקצועית, ומהזדמנויות לקיים גישורים. אדם הפונה למרכז הגישור ומקבל ממנו שירותי גישור מצפה ממרכז הגישור ששירותי הגישור שיועמדו לרשותו יהיו מקצועיים ואיכותיים. לצורך כך, להנהלת מרכז הגישור אחריות לפעול באופן שוטף לבניה ושמירה על כשירות המגשרים הפועלים במסגרת המרכז. אחריות זו כוללת בקרה על התנהלות המגשרים והכשרה נמשכת שלהם, בין היתר באמצעות איסוף מידע טכני ומהותי על ניהול הגישורים במרכז, קבלת משובים, מענה לדילמות אתיות, ולמידת עמיתים. מעקב אחר גישורים המסתיימים בהסדר ואיכות ההסדרים הוא חלק מתהליך זה.

¹ ראו חוות"ד פורום האתיקה 3/2014 ו- 4/2015 אצל עומר שפירא וכרמלה זילברשטיין (עורכים) [אתיקה של גישור: קודים אתיים והתמודדות עם דילמות](#) 189-192, 201-203 (הוצאת מאגנס, 2018).

מגשר המצטרף למרכז גישור בקהילה מקבל על עצמו, לצד היתרונות הצומחים מחברותו במרכז, את החובות הנובעות מכך, לרבות את הבקרה על פעילותו.² כך גם לגבי אדם המבקש לקבל את שירותי מרכז הגישור: בפנייתו לקבל שירותים מהמרכז (להבדיל ממגשר פרטי), על היתרונות הצומחים מכך, הוא מקבל על עצמו גם את נהלי הטיפול במקרי גישור במרכז הגישור ואת הבקרה על המגשרים.

יצוין, שהמבוא לקוד האתי למגשרים בקהילה (2018) מציין כי "הקוד מפרט את נורמות ההתנהגות האתיות החלות על המגשרים במרכזי הגישור והדיאלוג בקהילה ועל ממלאי תפקידים נוספים במרכז (בשינויים המתחייבים מאופי התפקיד) בפעילויותיהם השונות במסגרת המרכז, לרבות במהלך האינטייק, בתהליכי בניית הסכמות וכיוצא בזה". במילים אחרות, חובת הסודיות החלה על המגשר מועתקת גם להנהלת מרכז הגישור ולמזכירות המרכז וממשיכה להבטיח את הגבלת חשיפת המידע מתהליך הגישור שהגיע לידיעת המרכז, לרבות ההסדר, לגורמים מחוץ למרכז הגישור.³

הפורום סבור שהפנייה או ההסכמה לקבלת שירותי גישור במרכז גישור בקהילה מהווה גם הסכמה להעברת עותק מהסדר הגישור להנהלת מרכז הגישור לצרכי הערכה, בקרה, והכשרת מגשרים. חובת המגשר לסודיות לגבי הסדר הגישור אינה חלה כלפי הנהלת מרכז הגישור בשל הסכמת הצדדים לקיים את הגישור במסגרת מרכז הגישור, והוא רשאי להעביר את ההסדר להנהלת מרכז הגישור. הנהלת מרכז הגישור מחויבת בחובת סודיות לגבי ההסדר כמו המגשר עצמו. הנהלת המרכז רשאית לבחון את ההסדר, להעביר אותו לגורמי חוץ על פי בקשת הצדדים, ולהשתמש בו לצורכי הערכה והדרכה ובלבד שתשמור על אנונימיות הצדדים.

עם זאת, הפורום סבור, שעל מנת לוודא את הסכמת הצדדים מדעת להעברת ההסדר להנהלת מרכז הגישור ולשימוש בו לצורכי בקרה, הערכה והכשרה תוך שמירה על אנונימיות הצדדים, יש מקום לציין זאת הן בשלב האינטייק, כחלק מההסבר הניתן לצדדים על תהליך הגישור במסגרת המרכז, והן בהסכם הכניסה לגישור עליו חותמים הצדדים מול המגשר בתחילת הגישור.

3

סיכום

מגשר הפועל במסגרת מרכז הגישור בקהילה אינו מפר את חובת הסודיות שלו כלפי הצדדים בכך שהוא מעביר למנהלת מרכז הגישור עותק מהסדר הגישור עליו חתמו הצדדים. העברת ההסדר מהווה חריג לגיטימי לחובת הסודיות משילוב הסיבות הבאות:

1. קבלת הסדר הגישור על ידי מנהלת מרכז הגישור נדרשת לצרכי בקרה על תהליכי גישור המתנהלים במרכז ועל מגשרים הפועלים במרכז ולצורך הפקת לקחים והכשרה, על מנת להבטיח את איכות שירותי הגישור הניתנים באמצעות המרכז לקהילה;
2. אדם הפונה למרכז הגישור לקבלת שירותי גישור מקבל עליו את נוהלי המרכז הנוגעים לאופן הטיפול במקרה הגישור;
3. חובת הסודיות החלה על המגשר חלה גם על בעלי התפקידים במרכז המטפלים במקרה הגישור ובמידע הקשור לגישור, לרבות על מנהלת מרכז הגישור המקבלת לידיה עותק מהסדר הגישור.

לאור חשיבות ערך חופש הבחירה של הצדדים וקבלת הסכמתם מדעת לקיום הגישור במרכז הגישור על פי נוהלי המרכז, ועל מנת להגביר את השקיפות בנוגע להעברת עותק מהסדר הגישור למנהלת המרכז ולשימוש בהסדר לצורכי בקרה, הערכה והכשרה, הפורום ממליץ למרכזי הגישור לפעול כדלקמן:

² ראו חו"ד פורום האתיקה 1/2012 אצל עומר שפירא וכרמלה זילברשטיין (עורכים) [אתיקה של גישור: קודים אתיים והתמודדות עם דילמות](#) 225-230 בעמ' 226-227 (הוצאת מאגנס, 2018) (על מערכת היחסים האתית שבין המגשר ומרכז הגישור).

³ ראו למשל חו"ד פורום האתיקה 4/2014 אצל עומר שפירא וכרמלה זילברשטיין (עורכים) [אתיקה של גישור: קודים אתיים והתמודדות עם דילמות](#) 231-236 (הוצאת מאגנס, 2018) (על החובות האתיות של רכזי אינטייק).

1. להוסיף לנוהל האינטייק הנחיה בדבר יידוע הצדדים לגבי העברת עותק מהסדר הגישור, אם וככל שיושג, למנהלת מרכז הגישור לצורכי בקרה והערכה, ולכך שכל שימוש בתוכן ההסדר ייעשה תוך שמירה על אנונימיות הצדדים.
2. להוסיף בהסכם הכניסה לגישור סעיף המבהיר את האמור לעיל. נוסח הסעיף עשוי להיות, לדוגמה: "ככל שיושג הסדר בתום הגישור, יעבירו המגשרים עותק מההסדר למנהלת מרכז הגישור לצורכי בקרה, הערכה, הפקת לקחים והכשרה. שימוש כאמור ייעשה תוך שמירה על אנונימיות הצדדים."

יו"ר פורום האתיקה
פרופ' עומר שפירא
6 נובמבר 2023